

Nr 960

Av fru Nettelbrandt och herr Mundebo, om ökad insyn i enskilda och statliga företag.

(Lika lydande med motion nr 812 i Första kammaren)

Den allmänna insynen i företag varierar mycket. Många företag redovisar visserligen sina förhållanden på ett öppet sätt, men ofta är den insyn som bereds ytterst bristfällig. Den öppna informationen om företagen är särskilt betydelsefull när det gäller de stora företag som spelar en central roll i landets ekonomi. En utvecklad information om resultat och framtidsplaner kan bl. a. underlätta planeringen för offentliga myndigheter. Detsamma gäller de mindre och medelstora företag vilkas verksamhet har stor betydelse för enskilda orters väl och ve.

Vi vill i detta sammanhang gärna peka på några reformer, som kan genomföras och som skulle bidra till större öppenhet och insyn i det ekonomiska livet och motverka den maktkoncentration som vi är motståndare till.

1. En viktig faktor är den utåtriktade redovisningen av företagets resultat och framtidsplaner. Här har under senare år skett en väsentlig förbättring av redovisningsmetoder och öppenhet, men fortfarande brister det på många håll. Formerna för den utåtriktade redovisningen regleras i aktiebolagslagen. Brott mot denna lags bestämmelser torde sällan förekomma. Men med de krav, som vi ställer på öppenhet i redovisningen och som blir alltmer allmänt omfattade, är en redovisning i enlighet med lagens minimikrav klart otillfredsställande. Förändringar i aktiebolagslagen som skärper kraven på främst de större företagens redovisning måste övervägas.

Enligt vår mening kan det finnas anledning att — liksom fallet är i t. ex. USA och England — kräva *delårsrapporter* av företag över en viss storlek. Rapporterna bör inte bara ge en redovisning av uppnådda resultat utan också ge viss framåtriktad information. Vidare bör *koncernernas* redovisningsplikt utökas. F. n. kräver aktiebolagslagen varken koncernredogörelse eller koncernbalansräkning.

I andra länder krävs både en koncernbalansräkning och koncernresultaträkning i börsnoterade företag. Detta bör införas också i Sverige och med klart angivna principer för förfarandet vid upprättandet.

Aktieregistraren bör vidare vara så utformad att de ger aktuell och överskådlig information om ägarstrukturen. Det är ju ändå de offentliga aktieregistrens ursprungliga och egentliga syfte.

2. Den ekonomiska redovisningen från *de statliga företagen* är klart otillfredsställande liksom den allmänna insynen. Speciellt tycks detta gälla företag som går mindre bra; typiskt är att man in i det längsta sökte frammana en bild av glättad optimism beträffande Durox' framtid. Under flera år redovisade Norrbottens Järnverk ingen eller obetydlig nettoförlust; när det sedan 1966 krävdes ett tillskott från statens sida redovisades plötsligt ett ackumulerat avskrivningsbehov på 48 miljoner kr. De avskrivningsmetoder som tillämpas är även i många andra fall otillfredsställande. Här måste ske en förbättring efter klart angivna och allmänt vedertagna principer. Statliga företag bör redovisa hur mycket kapital de erhållit av ägaren-staten. Riksdagens insynsmöjligheter måste väsentligt utökas. Riksdagsmännen bör därför ges generell rätt att uppträda på de statliga företagens bolagsstämmor och där kunna ställa frågor om verksamheten.

3. Beträffande formerna för *samarbete och samråd mellan offentliga myndigheter* — t. ex. arbetsmarknadsmyndigheterna — och företag har skett en klar förbättring under senare år. Det är mycket viktigt att man i samband med omläggningar och friställningar t. ex. bildar samsarbetskommittéer med representanter för de anställda, företagsledningen, kommun och arbetsmarknadsmyndigheter.

Man bör också eftersträva en reguljär och så långt möjligt öppen kontakt (informationskanal) mellan kommunerna och företagen. Man bör således utreda om man bör tillskapa ett kommunalt organ med representation från företagens sida. Till detta organ skulle företagen — i alla händelser de som överskrider viss storlek — åläggas reguljär rapportskyldighet rörande resultat och framtidsutveckling och därvid givetvis med tonvikt på sådana förändringar och investeringsplaner som direkt berör kommunens verksamhet.

Med hänvisning till det ovan anförda hemställer vi,

att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte hemställa

1. om en utredning med syfte att föreslå sådana ändringar i aktiebolagslagen att kraven på främst de större företagens utåtriktade redovisning skärps,

2. om en utredning med syfte att föreslå lämpliga former för ömsesidig information och samråd mellan representanter för de anställda, företagsledningen, kommun och arbetsmarknadsmyndigheter, samt

3. att de riksdagsmän som så önskar bereds tillfälle att närvara vid de statliga företagens bolagsstämmor och där ställa frågor om verksamheten.

Stockholm den 28 januari 1970

Cecilia Nettelbrandt (fp)

Ingemar Mundebo (fp)